

Tiedokas



Onnea ja kiitos Café Dominic, 5 v



Robin Hoppe ja maailman suurin Runebergin torttu. Kuva Tuula Kauppila.



Runebergin torttua paloittelamassa Tero Kemppainen ja Kerttu Tuominen. Kuva Päivi Huttunen.

Suussasulavista leivonnaisista, leppoisasta ilmapiiiristä ja maukkaista lounasta tutuksi tullut opiston kahvila yllätti. He leipoivat maailman suurimman Runebergin tortun: 57 cm korkea, 33 cm halkaisija ja 33 kg painoa. Kun tuohon kaadettiin makea kostutus (viisi pulloa punssia ja sokerivettä), nousi paino tortullakin.

Tällä jättitortulla lyötiin porilaisen kahvilan ennätys, 46 cm korkea luomus.

Café Dominicin toimitusjohtaja Johan Gräsbeck kollegoineen oli miettinyt jo pidempään ennätyksen rikkomista, ja tämä viiden vuoden etappi tuntui hyvältä juhlistamishetkeltä.

Torttu syötiin lounaan jälkiruokana. Gräsbeckin mukaan jätti torttu sisälsi 250-300 tavallisen kokoista Runebergin torttua, joten kukaan tuskin jäi vaille kakun palaa.

Pirjo Haapala



Opistolaisyhdistyksen sääntömääräinen syyskokous

keskiviikkona 11.11.2026 klo 14:45 Opistotalossa, Kaskenkatu 5
Kokouksessa käsitellään mm.:
- yhdistyksen toimihenkilöiden valinnat, vuoden 2027 talousarvio ja toimintasuunnitelma sekä muut sääntömääräiset asiat
- esitykset opiston opinto-ohjelmaan
Voit myös esittää toiveita ja palautetta opistolaisyhdistykselle.
Tarjoilun vuoksi pyydämme ilmoittautumaan kokoukseen viimeistään 7.11.2026: tto.jasenasiat@gmail.com
Jäsenkortti mukaan.
Ellet vielä ole jäsen, voit liittyä ennen kokousta opiston toimistossa.
Tervetuloa!
Turun työväenopiston opiskelijat ry. / Johtokunta

TIEDOKAS

Tiedokas 117 Syksy 2026 Sisältö

- | | |
|----|---|
| 2 | Onnea ja kiitos Café Dominic, Pirjo Haapala |
| 2 | Opistolaisyhdistyksen sääntömääräinen syyskokous |
| 4 | Tasa-arvoisempi ja yhdenvertaisempi työväenopisto aloittaa uuden lukuvuoden 2026-27, Sanna Orusmaa, rehtori |
| 5 | Puheenjohtajan palsta, Pirjo Haapala |
| 6 | Komediakurssi - täynnä luovuutta, rohkeutta ja naurua, Paula Hakala |
| 8 | Puistoisen Kotkan lumo, Pirjo Haapala |
| 10 | Merellisiä menoja, Pirjo Haapala |
| 12 | Retki Someron seudulle sykähdytti, Paula Haka |
| 15 | Piipityksiä, Reijo Nurmela |

Julkaisija
TURUN TYÖVÄENOPISTON
OPISKELIJAT ry.
TIEDOTUSTOIMIKUNTA

Toimitus:
Markku Luoto (puheenjohtaja)
Seija Luoto (sihteeri)
Reijo Nurmela (toimitussihteeri, taitto)
Pirjo Haapala
Marianne Klemelä
Paula Hakala

TIEDOKKAAN seuraava numero ilmestyy helmi- maaliskuussa 2027
Lehteen tarkoitettu aineisto toimitettava toimitukselle 10. tammikuuta mennessä.

Toimituksen osoite:
TURUN TYÖVÄENOPISTON
OPISKELIJAT ry.
TIEDOTUSTOIMIKUNTA
Kaskenkatu 5. 20700 Turku
sähköposti: tiedokas@gmail.com

Työväenopiston Internet-kotisivu:
www.turuntyovaenopisto.fi

Painopaikka:
Painotalo Painola T. Nieminen Oy
Piispanristi

Kansikuvassa:
Rödhamnin vierasvenesataman kahvila
Kuva Pirjo Haapala

TIEDOKAS



117 Syksy 2026

Tasa-arvoisempi ja yhdenvertaisempi työväenopisto aloittaa uuden lukuvuoden 2026–27



Työväenopiston kulunut lukuvuosi oli työntäyteinen, mutta myös kaikin puolin sujuva ja tehokas. Pääsimme kaikilla meille asetetuilla mittareilla tavoitteisiin ja jopa ylitimme ne. Oppilasmäärät kasvoivat, kurssit täyttyivät ja opetustarjonta oli entistä laajempaa ja monitahoisempaa. Budjetti piti, vaikka kurssien määrää kasvatettiin pitkin vuotta. Kurssihintoja ei ollut tarvetta nostaa, eikä nostopaineita ole tulossa ainakaan lähitulevaisuudessa. Hintojen korotuksia on muutenkin pyritty välttämään viimeiseen asti, jotta jokaisella säilyisi mahdollisuus osallistua opetukseen.

Työväenopistolla on tehty jo pari vuotta kattavaa tasa-arvo ja yhdenvertaisuustyötä Susanna Törnströmin johdolla. Työ alkoi lähtötasokartoituksella eri käyttäjäryhmille, oppilaille, opettajille ja muulle henkilökunnalle. Kyselyjen perusteella saatiin tulos siitä, mihin asioihin tulisi kiinnittää enemmän huomiota ja mitä toimintatapoja tulee muuttaa tai lisätä opiston arkeen, jotta olisimme entistä tasa-arvoisempia ja yhdenvertaisia kaikessa toiminnassa ja kaikkia kohtaan.

Sitten olikin aika kääriä hihat ja ryhtyä tosi toimiin tulosten saattamiseksi käytäntöön.

Saavutettavuuden nimissä opistolle tulivat sähköisesti avautuvat ulko-ovet ja luentosaleihin induktiosilmukat. Henkilökunnan, opettajien ja oppilaiden kesken käytiin erilaisia keskusteluryhmiä asenteista ja erilaisista käytössä olevista toimintamalleista. Tehtiin suunnitelma ja toteutus siitä, miten saataisiin toimittua kaikin tavoin entistä paremmin ja jätettyä pois mahdollisesti huonot toimintamallit. Käytimme työtunteja myös turvallisemman tilan sääntöjen luontiin ja alkuvuodesta saimmekin opiston kaikkiin luokkiin ja käytäville julisteina turvallisemman tilan periaatteet näkyville ja tietenkin myös noudatettavaksi.

Aihe ei ole todellakaan helppo, kun siihen perehdytään pintaa syvemmälle. Mutta nyt, paljon aikaa vaatineen suuren työn lopputuloksena saimme kuin saimmekin työväenopiston toimintatavat ja kulttuurin entistä tasa-arvoisemmaksi ja yhdenvertaiseksi kaikille oppilaille ja talossa työskenteleville! Tämä parantaa ja sujuvoittaa meidän kaikkea kanssakäymistä. Tästä on hyvä aloittaa uusi lukukausi 2026–27 paremmilla toimintatavoilla ja kaikkia huomioiden, yhdessä!

Sanna Orusmaa, rehtori

Puheenjohtajan palsta

Kuva Anne Friman



Onpa ollut menevä kesä. Lämmin kiitos jokaisen kanssakulkijan. Olemme liikkuneet ympäri eteläisen Suomen. Kulttuuri- ja retkeilytoimikunta järjesti kesä-elokuussa 17 tapahtumaa, joissa oli mukana 600 henkilöä. Opittiin uutta ja kerrattiin vanhaa. En ollut ennen noteerannut kuppia, joka kulkee nimellä viiksikuppi. Pysähdyin myös katsomaan Ahvenanmaan merenkulkumuseossa tau-luja, jossa merimiehet ovat tehneet aihion perhosten siivistä. Tutustuimme myös kesän 2026 alussa yleisölle avattuun Vantaalla sijaitsevaan Håkansbölen kartanoon.

Elokuisella Mäntän reissulla hurmaannuimme Anish Kapoorin taiteesta. Bussimatkalla tutkimme opiston opinto-ohjelmaa, joka oli luennoilta ja kursseilta tuttuun tapaan värikäs kuin pian koittava ruskainen syksy. Marraskuun 11 päivä klo 13.00 on ”Tunnista nettihuijaus” luento. Se olisi jokaisen hyvä kuulla.

Yhdessä jaettu tapahtuma vahvistaa, vuorovaikutus kanssaihminen kanssa on aina virkistävää. Toivottavasti tapaamme opiston käytävillä tai jopa jossakin yhdistyksen tarjoamassa tapahtumassa.

Pirjo Haapala



Opistolaisyhdistyksen sääntömääräisessä kevätkokouksessa 26.3.2026 Helena Rautala kertoo millaista oli käännoisty Euroopan Parlamentissa. Kuva Reijo Nurmela.

Komediakurssi – täynnä luovuutta, rohkeutta ja naurua



Opettaja oppilaineen helpottunein ilmein onnistuneen live-esityksen jälkeen 30.3.2026. Edessä kurssin vetäjä Niilo Rauhanen. Rivissä kurssilaisista Anssi Varjola (vas.), Sanna Tomberg, Kristiina Jääskeläinen, Timo Närä, Seija Tick, Miikka Vähäsarja, Juha Ikola, Petri Rautiainen ja Joni Suvanto. Kuva: Reijo Nurmela

Tapasin työväenopiston bussipysäkillä erään naisen, joka kertoi innosta hehkuen käyvänsä opiston Stand up -komedia -kurssia. Kiinnostuin ottamaan selvää, mitä kurssi pitää sisällään.

Opinto-ohjelmasta ilmeni, että kurssi kestää syksystä 2025 kevääseen 2026 ja sisältää yhteensä 24 tuntia. Kurssilta luvataan työkaluja minkä tahansa hauskan tekstin kuten puheen tai esitelmän luomiseen. Kurssi sopii kaikille, joten haaveissa ei tarvitse olla koomikon ura. Mikä hauskinda, kurssilla on naurutakuu.

Opettajan kokemuksia

Saadakseni lisätietoja kurssista otin yhteyttä kurssin opettajaan **Niilo Rauhaseen**. Tässä Niilolle esittämäni kysymykset ja hänen vastauksensa:

Miten kiinnostuksesi Stand up -komediaan heräsi?
Tein opiskeluaikoinani speksiteatteria Jyväskylässä ja huomasin, miten hyvältä tuntui saada yleisö nauramaan. Teatteriystäväni ehdottivat minulle, että kokeilisin stand up -komiikkaa. Tein ensimmäisen keikkani heti koronapandemian rajoitusten päätyttyä loppukesästä vuonna 2021.

Miten päädyit pitämään Stand up -komedia kurssia työväenopistolla?
Koomikkokollegani Hannu Rantala opetti kurssiryhmää aikaisemmin ja pyysi minua tuuraajakseen muiden työkiireiden takia. Välillä Hannu on jälleen pitänyt kurssia ja nyt olen taas minä puikoissa.

Millainen on koulutustaustasi?
Opiskelin kauppatieteiden kandidaatiksi Jyväskylän yliopistosta vuonna 2021, josta siirryin Laajasalon Opiston näyttelijälinjalle. Sieltä päädyin

Turun Ammattikorkeakoulun Taideakatemiaan opiskelemaan teatteri-ilmaisun ohjaajaksi. Tavoitteena olisi valmistua kuluvan vuoden keväällä.

Miten kuvailisit kurssille osallistujia?
Kurssille osallistui yhteensä 14 henkilöä. Oppilaat olivat hyvin heterogeeninen ryhmä, sillä heidän ikänsä, esiintymiskokemus ja muu tausta oli hyvin vaihtelevaa. Tämä oli mielestäni valtava rikkaus, sillä stand up -komiikan hienous on juuri siinä, miten erilaisia ihmisiä ja tarinoita se voi lavalle tuoda. Kevään 2026 kurssi oli stand up -komiikan jatkokurssi. Alkeiskurssilta pari oppilasta ei ilmoittautunut jatkokurssille, joten pystyin ottamaan mukaan myös pari vasta-alkajaa. He pääsivät hienosti kyytiin mukaan!

Mitä muuta haluaisit kertoa kurssiin liittyen?
Kurssilla syvennyttiin stand up -komiikkaan hieman laajemmin mm. yleisöinteraktion ja teknisemmän vitsinkirjoitustaidon kautta. Oppilaiden jutut kehittyivät jatkuvasti, sillä jokaisella kurssilla teorian lisäksi suunniteltiin omia juttuja eteenpäin. Tämän lisäksi annoin myös kotitehtäviä ja kaikki pääsivät testaamaan uusia ideoitansa yleisön edessä.

Mikä on ollut kurssin pitämisessä haasteellisinta, mikä taas mukavinta?
Stand up -komiikassa oman äänen löytäminen voi olla hyvin haastavaa. Osalla se löytyy hyvin pian, mutta jotkut koomikot joutuvat etsimään sitä vuosia. Lisäksi tämä laji on siitä haastava, että sitä oppii oikeasti vasta liveyleisön edessä. Siksi loppuesitys on tärkeä osa kurssia. Mukavinta onkin nähdä oppilaiden onnistuvan yleisön edessä. Stand up-koomikkona lavalle kipuaminen on ehkä jännittävin esitystaiteen muoto. Jokainen lavalle nousija on upeasti ylittänyt itsensä näin tehdessään.

Mitä muuta haluat kertoa kurssiin liittyen?
Stand up -komiikka on siitä mielenkiintoinen laji, että sitä voi tehdä ihan kuka tahansa. Helppoa se ei ole, mutta onnistumisen kokemukset ovat voimakkaampia, kuin melkein missään muussa lajissa tahansa. Yleisö myös haluaa kuulla hyvin erilaisista taustoista tulevien ihmisten kokemuksia elämästä. Uusi kurssi alkaa syksyllä 2026.

Erään kurssille osallistuneen kokemuksia

Sain myös haastateltavaksi **Juha Ikolan**, joka oli yksi kurssilaisista. Tässä hänelle esittämäni

kysymykset vastauksineen:

Miksi kiinnostuit hakeutumaan Stand up -komediakurssille?
Haluan oppia ja kehittyä koomikkona.

Miten koet taitojesi kehittyneet kurssin ansiosta?
Esiintymiseen tuli varmuutta ja aina oppii uutta. Sain uusia näkökulmia, miten eri aiheita kannattaa lähestyä. Myös kirjoittamisen taito kehittyi.

Mikä oli kurssissa haastavinta ja mikä mukavinta?
Haastavinta oli mennä yleisön eteen, koska en voinut olla varma, miten esitykseeni reagoidaan. Mukavinta oli saada muilta kurssilaisilta vinkkejä siihen, miten voi muuttaa jotakin aihetta toisella tavalla esitettäväksi. Mukavaa oli myös kurssin erittäin hyvä ja kannustava ilmapiiri.

Miten aiot hyödyntää kurssilla oppimiasi taitoja käytännössä?
Pystyn hyödyntämään niitä, sillä pidän Open mic -iltoja Teatteri maneerilla muutaman kerran vuodessa. Tiedot seuraavista Open mic -illoista löytyvät Teatteri Maneerin facebook -sivuilta.

Mitä muuta haluaisit kertoa kurssiin liittyen?
Kannattaa ilman muuta lähteä kokeilemaan omia kykyjään, jos esiintyminen kiinnostaa. Opettaja oli erittäin hyvä ja ammattitaitoinen.

Kurssin loppuhuipennus - esiintyminen oikealle yleisölle

Päysin ilokseni osallistumaan kurssin päätösesitykseen. Aluksi Niilo Rauhanen avasi tilaisuuden komiikan keinoin, mikä nosti tilaisuuden tunnelman kattoon. Sen jälkeen kukin kurssilainen esitti itse keskimäärin komiikantäyteisiä luomuksiaan. Luovuus ja rohkeus oli päässyt todella valloilleen. Kaikki esiintyjät saivat runsaasti kannustusta taputusten muodossa. Yleisö puhkesi lukuisia kertoja hersyvään nauruun, jonka sai aikaan esitysten monipuolinen komiikka. Tilaisuuden jälkeen oli helppo uskoa, että kurssiesitteessä luvattu naurutakuu oli kurssin aikana toteutunut.

Paula Hakala

Puistaisen Kotkan lumo



Tammisotilaat. Kuva Kristiina Saloluoma.

Puistottaako, kysyi Kotka-oppaamme Tuula Karhu kun nousi bussiimme. Olimme lähdössä parin tunnin kiertoajelulle aiheena Kotkan puistot. Ja kyllähän meitä puistotti, vaikka olimmekin jo omin toimin tutustuneet hotellin lähellä oleviin puistoihin, mm. Isopuistoon, joka on perustettu vuonna 1801 valmistuneen Pyhän Nikolaoksen kirkon ympärille. Puistossa oli Maria Purpurin patsas. Merikeskus Vellamon tarinan mukaan Purpuri suojelee, ettei kirkko ole koskaan palanut, ei edes Krimin sodassa, jolloin Ruotsinsalmen merilinnoitus tuhoutui.

Kierroksemme Suomen puistopääkaupunkiin alkoi lyhyellä tietopaketilla ajasta, jolloin Katariina II linnoitti Kaakkois-Suomen alueen. Linnoitusten myötä Kotkan alueen asukasluku nousi lyhyessä ajassa liki 10 000 asukkaaseen. 1870 luvulla Kymijoen suulle perustettiin useita sahoja, mm. 1872 norjalainen Hans Gutzeit perusti höyrysaahan, joka oli valmistuessaan Suomen suurin. Siellä työskenteli paljon norjalaisia.

Hotellimme edessä oli kaunis Sibeliuksen puisto, jonka on suunnitellut puutarha-arkkitehti Paul Olsson

1930-luvulla. Kentän nimi, Kisakenttä, muutettiin Sibeliuksen puistoksi, kun kaupunki halusi kunnioittaa 90 vuotta täyttävää säveltäjää, 1956.

Kuulemamme perusteella maisema-arkkitehti Heikki Laaksosen suunnitteli ja teki kunnostussuunnitelman Kotkaan 10:n puistoon. Hän ideoi myös Veistospromenadin, joka käsittää kymmeniä nimekkäiden taiteilijoiden tekemiä julkisia taideteoksia.

Matkalla Katariinan Meripuistoon ohitamme Heikki Laaksosen viherstrategiaan kuuluvan Fuksin puiston, johon on istutettu atsaleoja ja perennoja. Matkan varrella on myös Pionipuisto, jossa kukoistaa juhannuksen aikaan 80 eri lajista pionia, jopa 750 kappaletta.

Laajasti kaupungin rannikolle levittäytyvä Katariinan Meripuisto sai alkunsa vuonna 2000 kun öljysataman vuokrasopimus päättyi. Maa puhdistettiin paikan päällä polttamalla. Välttyttiin rekkarallilta, kun ei tarvinnut kuljettaa maata eestaas.

Rannalta löytyy katoksellinen huvimaja, Ankkuriluoto (virallinen tuhkansirottelupaikka) ja tilataideteos

Tammisotilaat. Tämä Heikki Laaksosen vaikuttava teos käsittää 28 kypäräpäistä tammipylvästä, jotka katsovat merelle päin, kohtaan, jossa puisia aluksia upotettiin Ruotsinsalmen meritaistelussa 1790. Tammipylväät ovatkin juuri näiden alusten osia. Laaksonen sai pylväät lahjoituksena Kymenlaakson museosta, sillä museolla ei ollut tilaa säilyttää niitä.

Hieman kauempana rannasta löytyy Mietiskelylabyrintti, jonka keskelle on matkaa yli puoli kilometriä. Vieressä on parimetrisiä valaistuja Suomenlahden majakoita ja Muumipuisto. Kävellemme läpi Tuija-rivistön suojiin jäävän Salaisen puutarhan, jossa on suojassa penkkejä, tekolammikoita ja villiä pensaikkoa.

Nousemme bussiin ja ajamme Tupakkavuorelle. Nimi juontaa ajalta, jolloin alueella oli ruutikellareita ja tupakkavuori oli ainoa paikka, jossa sai tupakoida. Nykyisin paikalla on Katariinan omakotialue (välillä tunnettiin Puistolana). Alueen on suunnitellut arkkitehti Birger Brunila. Hän on suunnitellut myös Käpylän.

Olemme valmiita Sapokan Vesipuiston kävelykierrokselle. Kokoonnumme kuvanveistäjä Eero Hirosen

aukiolla ja kuulumme miten kekseliäästi puutarhaneuvos Laaksonen on uusiokäyttänyt puiston portaissa kaupungin ylijäämämateriaalia; talojen kivijalkoja ja portaita. Sapokan lahden nimi tulee lahden muodosta, kuin saapas, ja saapas on venäjäksi sapog. Puistossa on runsas kasvillisuus, eläinveistoksia, 100 erikoislamppua ja 20 metriä korkea putous, jonka vesi saadaan merestä. Merivesi solisee myös puroissa. Putouksen ylätasanteelle on kivenäyttely, ja joku meistä 54:stä matkaajasta kipusi ihastelemaan ja hivelemään kauniita kivipintoja.

Olimme Kohti Kotkaa matkalla kaksi yötä. Matkan varrella tutustuimme Loviisaan ja Strömforsiin. Kotkasta kävimme varta vasten meitä varten varatulla M/s Viklalla ihastuttavan idyllisessä Tammion saarissa. Merikeskus Vellamossa kuulumme opastuksen Kohtalona Ruotsinsalmi. Kotimatalla tutustuimme opastetusti Sunilaan sekä Langinkosken kalastusmaajaan.

Jo Strömforsissa huomasi kuinka vaikuttava Ruotsinsalmen taisteluiden aika oli koko Kymenlaaksolle. Usean kuva Kotkasta muuttui – kuva oli ollut enemmän mermiestarinoihin painottuva.

Pirjo Haapala, teksti ja kuvat



Katariinan Meripuistossa on purjeen mallinen pöytä, jonka ääreen mahtuu 50 henkilöä.



Parimetrisiä valaistuja Suomenlahden majakoita.

Merellisiä menoja



Tammion
vanha
kalastajakylä.
Kuva Paula
Hakala.

Kesä tuntuu kesältä, kun veneilee. Niinpä lähdimme tänäkin kesänä meriretkille. Yllättäen niitä koitui neljä. Osa kohteista oli jokaiselle ennen kokemattomia.

Ensimmäinen pienehkö meriajelu tehtiin kesäkuun alussa, kun siirryimme Ahvenanmaalla Getan tuntumasta, Snäckön omenatilalta Skarpnätöhön. Sen kotiseutumuseossa on filmattu Åke Lindmanin (1976) sekä Tiina Lymin (1924) Myrskyluodon Maijaa. Sitäkin pienempi merimatka tehtiin pääkaupungissa, kun ajoimme vajaan vartin Seurasaarenselällä kohti Mustasaarta. Se on pieni Helsingin seurakuntayhtymän saari, jossa on pari tunniksi mukavasti katseltavaa; luontopolku, vapaana kulkevia lampaita, kappeli ja Hevossaaren siirtolohkare.

Heinäkuussa lähdettiin aavistuksen pidemmälle reissulle, Turusta Gullkronaan. Sää suosi. Aurinko ei paahtanut täydeltä taivaalta, mutta oli lämmin. Olin vuokrannut meitä varten Norrskär aluksen, olihan meitä liki 70. Ajatuksena että sateen sattuessa jokainen mahtuu sisälle sateen suojaan. Nyt oli enemmänkin tarvetta ulkotiloihin. Saarella uimme, tutustuimme luontopolkuun, joimme piirakkakahvit,

vierailimme luotsimajassa ja Evan museossa, jossa on saaristoon liittyvää esineistöä. Museoesineet toivat mieliimme mukavia lapsuuden muistoja. Luotsimaja on korkealla kalliolla, sinne on helppo mennä, mutta hyvin haastava tulla alas. Rinne on aika jyrkkä. Ru-pattelua ja muisteluja riitti vielä paluumatkalle.

Elokuun alussa teimme pienveneillä matkan Maarianhaminasta saareen nimeltä Rödhamn. Nyt saatiin erilaisen veneen kyytiä. Meitä varten oli kolme venettä, joihin jokaiseen mahtui seitsemän matkustajaa. Kiidimme peräkkäin, ja koimme vaihdin hurmaa. Rödhamnissa on Radiomajakka ja luotsitalo. Luotsit ovat saarella vuoden 1800 alussa ja nykyinen luotsitalo on alkuperäisten piirustusten mukaan vuonna 1989 rakennettu uudisrakennus. Talo on ÅSS:n kerhotilana. Radiomajakka oli toiminnassa 1937–1970 ja se on nykyään museo, jonka sisällä on vanha radiomajakan sisustus ja Rödhamin historiaa esittelevä näyttely. Mikäli ymmärsin oikein, jokaisella radiomajakalla on oma signaali ja laivat pysyivät kurssissa radiosignaalin avulla. Majakka valoineen nähtiin – Radiomajakan signaali kuullaan, säästä huolimatta. Tämä valkoinen kivirakennus näkyy laivaväylälle, noin 45 min ennen Turusta Maarianhaminaan saapumista, laivan styyrpuurin puolella.



Skarpnätön
kotiseutumuseo.
Kuva Pirjo Haapala.



Rödhamn. Kuva Liisa
Bäckman.

Gullkronassa. Kuva
Pirjo Haapala.



Rödhamnin vierasvenesatama on suosittu satama, kahviosta voi ostaa ruokaa ja juomaa. Kun saavuimme Turkuun, oli Aamusetissä kirjoitus saaren korva-puusteista, jonka hyvyyden salaisuus oli kaiketi kaas-uunissa. Saarella ei tosiaan ole sähköä.

Elokuun puolella välissä matkasimme taas kaksi tuntia laivalla, nyt siis laivalla, johon mahtui hyvin 54 henkilöä. Matkasimme Kotkan Sapokasta Tammion saareen. Tuossa idyllisessä hyvin säilyneessä kalastuskylässäkään ei ole sähköä. Saarella asuu vakituaisesti läpi vuoden yksi henkilö, kesäisin yli 200. Saaresta ei voi kuka tahansa ostaa taloa, vaan saareen täytyy olla jokin side. Saarella on liki 50 vanhaa taloa, mutta kylän ulkopuolella on uudempia mökkejä. Tapasimme henkilöitä, joiden esivanhemmat olivat syntyneet saarella ja talo rakennettu 1800 luvulla. Saaren loivassa kalliorannassa on useita venevajoja ja laitureita, sillä jokaisella oli omansa. Näky oli lumova ja rauhoittava... Luonnollisesti kalastajakylään kuului telineet, joihin on ripustettu verkko, jotta sitä voi piiskata merilevästä puhtaaksi.

Mielenkiintoista että saaren talojen välissä olevat pienet raitit oli nimetty, esim. Itäpääankuja ja Tähti-

senkuja. Nimet olivat ilmansuunnan tai asukkaiden mukaan. Rannasta hieman loitompana, voisi sanoa jo metsän reunassa, oli pieni tummasävyinen hirsirakennus, museo ja pieni kalamajan tupa. Museo on avattu 1983. Toisessa pienessä rakennuksessa on vuonna 1995 avattu venemuseo sekä saaren kirjasto. Museo kertoi ajasta, jolloin kalastus oli tärkeä elinkeino: Eräs museolle saapunut rouva kertoi, kuinka hänen isänsä oli jahdannut hylkeitä. Museoista huolehtii Tammion kotiseutuyhdistys, jonka tehtävänä on vaalia saaren historiaa ja kerätä kulttuuriperintöä.

Tammion Seurantalolla on kirpputori ja taidenäyttely. Tänä kesänä oli esillä kotkalaisen kuvataiteilija Mikko Rankin vahvasti Tammio aiheisia akvarelleja ja maalauksia. Seurantalo on ollut aikanaan venäläinen sotilassauna Somerin kalliosaarella. Someri on n. 30 km etelään Venäjän puolella oleva puuton majakka-saari.

Pirjo Haapala

Retki Someron seudulle sykähdytti



Härkälän kartanon isot salit oli kunnostettu entiseen loistoonsa.

Odotin viime keväänä innolla Turun työväenopiston opistolaisyhdistyksen järjestämää retkeä Somerolle. Olin ehdottanut vierailun kohteeksi Härkälän kartanoa, koska olin kuullut siitä ylistäviä arvioita. Luvassa oli myös tutustuminen Hiidenlinnaan ja kahteen Someron seudun kirkkoon. Täysi bussilasti opistolaisia matkasi 2.6.2026 kohden Someroa, joka sijaitsee noin 90 kilometrin päässä Turusta.

Kartano huokui historiaa

Kirkkojärven rannalla keskellä peltomaisemaa sijaitseva Härkälän kartano muistutti ulkoasultaan pikemminkin ylipitkää maalaistaloa kuin perinteistä kartanoa. Pituuden vuoksi en saanut sitä mahtumaan valokuvaan. Huonon kuntoon rapistuneen kartanon ostivat vuonna 2005 Raimo Hurme ja Soili Suominen-Hurme. Raimo kuvaili elävästi kartanon monivaiheista historiaa ja nykypäivää.

Kartano on rakennettu 1800-luvulla. Se on ollut historiansa aikana lukuisten aatelisten ja muiden vaikutusvaltaisten sukujen hallussa. Ollessaan Someron kunnan omistuksessa se toimi myös vanhainkotina.

Kartanon kunnostaminen oli Hurmeen pariskunnalle valtava urakka, mutta sitkeys tuotti tulosta. Kartano avattiin yleisölle vuonna 2008, josta lähtien se on toiminut suosittuna taide- ja kulttuurikohteena.

Rakennuksen kartanomaisuus tuli esille vasta sisätiloissa. Lukuisat suuret salit olivat täynnä menneiden aikojen tunnelmaa. Niissä saimme ihailla näyttäviä maalauksia ja veistoksia sekä harvinaisia esineitä Japanista ja Kiinasta. Yläkerrasta löytyi nostalgisia leluja, käsintehtyjä nukkeja, barbihuone ja paljon muutakin katseltavaa. Kesäkaudella kartanossa on esillä myös nykytaidetta. Kartano oli maineensa veroinen tutustumiskohde.

Hiidenlinna - elämysten runsaudensarvi

Itse oppinut taiteilija Reino Koivuniemi rakensi omin käsin kivistä ja betonista komean Hiidenlinnan työskentely- ja näyttelytilakseen, joka valmistui vuonna 1992. Siitä tuli suosittu matkailukohde ja itsekin muistan siellä joskus käyneeni. Saimme kahvittelun lomassa seurata videolta Koivuniemen värikästä tarinointia Hiidenlinnan rakentamisen vaiheista ja haasteista.



Härkälän kartanon parvekkeelta avautui englantilaistyylinen muotopuutarha patsaineen Kirkkojärven suuntaan.



Reino Koivuniemen rakentama kivilinna on itsessään taideteos, jonka sisältä löytyy kookkaita puuveistoksia.

Koivuniemen ikäännyttyä Hiidenlinnan omistajuus vaihtui vuonna 2013. Uuden omistajan Sami Uotilan johdolla Hiidenlinnan ympäristöön on rakentunut monipuolinen elämyspuisto, mistä en ollut etukäteen lainkaan tietoinen. Toiminnan luonteen muuttumisesta huolimatta paikan nimi on säilytetty entisellään eli Hiidenlinnana. Samin veli toiminnanjohtaja Petri Munck toimi ryhmämme osaavana oppaana.

Elämyspuistossa oli tarjolla nähtävää ja koettavaa jokaiselle vauvasta vaariin kuten seikkailupuisto, peikkometsä, Ski-museo, riippusilta, rakkauden polku ja paljon muuta. Eläinpuistossa ihastelimme poroja va-soineen, kiharakarvaisia villasikoja ja erivärisiä alpakkoita. Ne ihmettelivät meitä yhtä kiinnostuneina kuin mekin niitä.



Hiidenlinnan uusi ihmetyksen kohde on 15 korkea jättiläinen. Moni kiipesi sen sisälle rappuja pitkin ihailemaan Särkijärvellä avautuvaa maisemaa.

Näkymiä kirkkojen kulmilta

Vuonna 1860 vihitty Someron komea tiilikirkko edustaa varhaista uusgotiikkaa. Siellä yllätti kahden taiteilijan tekstiilitöiden näyttely, jollaista en odottanut kirkossa näkeväni. Someron hautausmaalla ryhmämme opastettiin kolmen tunnetun henkilön, Unto Monosen, Kaija Aarikan ja Rauli Badding Somerjoen hautojen äärelle. Raulin hauta nosti mieleen hänen laulamiaan iki-ihania säveliä kuten ”Paratiisi” ja ”Laiivat”. Somero on vaalinut Raulin muistoa monin tavoin. Hänen muistokseen on pystytetty mm. veikeä Badding-pysäkki sekä Badding-kioski, jotka näimme matkan varrella bussin ikkunasta.

Somerniemi oli itsenäinen kunta, kunnes se liitettiin



Rauli Badding Somerjoki lepää Someron kirkkomaalla kaksi vuotta myöhemmin menehtyneen isoveljensä vieressä.



Someroon vuonna 1997. Painionjärven rannalla sijaitseva vuonna 1813 valmistunut Somerniemen kirkko antoi mielikuvan, että kyseessä olisi suurehko asuintalo. Vain pieni vaatimaton risti katolla ja kuistin yläosassa ilmaisi sen olevan kirkollinen rakennus. Kirkon edustalla olevalla hautausmaalla sijaitsee sankarimuittomerkki ”Siunaus” vuodelta 1949. Sen on suunnitellut arkkitehti ja kuvataiteilija Matti Visanti.

Retki Somerolle oli kaikin puolin onnistunut ja mukavan monipuolinen. Ainakin itselleni se tarjosi myös yllätyksiä. Jokaisessa kohteessa saimme asiantuntevan opastuksen, mikä lisäsi retken tiedollista antia monin avoin.

Paula Hakala, teksti ja kuvat

Mustasta graniitista rakennettu sankariristi, johon on kuvattu koskettavan kaunis rauhanenkeli. Taustalla Somerniemen kirkko.

Syntymäpäiväonnittelu



Mika Tammenkoski täytti 50 vuotta. Opistolaisyhdistyksen puolesta häntä kävivät onnittelemassa Pirjo Haapala, Seija ja Markku Luoto. Kuva 3.2.2026 Susanna Tönström.



Piipityksiä

Koneille ja laitteille on annettu ääni, jotta ne voisivat kertoa meille käyttäjille jotain. Eräänlainen kieli siis sekin.

Aamiaisella uusi kahvinkeitinmeni korahdelunsa lopputtua piippaa vielä kolme kertaa merkiksi kahvin valmistumisesta. Vanha kahvinkeitinmeni ei niin tehnyt, enkä sellaista ominaisuutta edes osannut kaivata. Korinan loppuminen kertoi saman asian.

Mikroaaltouunini piippaa viisi kertaa. Vähempikin riittäisi minulle. Äänen sävy ei minun korvaani hievele. Makuasia ehkä. Joskus kauan sitten mikroaaltouunissani oli ruuan valmistumisen merkinä hyvin kaunisääninen kertalyöntikello. Se soi oikein. Sitä kuuntelin mielelläni.

Munakellon summeri yrittää kertoa, että keittämäni muna pitäisi ottaa pois kiehuvaasta vedestä toiseen astiaan, jossa on kylmää vettä. Summeri soi pitkään. En tiedä kuinka pitkään se soisi, kun minä sammutan sen mahdollisimman äkkiä stop-napista.

Autossa viono piipitys ja punainen merkkivalo mittaristossa yrittää sanoa, että jonkun turvavyö on auki.

Palovaroittimen voimakas korvia vihlova ärsyttävä



ääni on tarkoitettu herättämään nukkuvat. Se yrittää varoittaa tulipalosta ja se soi pitkään. Pariston loppumisesta se ilmoittaa yhdellä lyhyellä piippauksella. Se toistuu pitkin välein. Hyvinkin pitkin, jos pariston jännite heiluu liian alhaisen ja riittävän välillä. Palovaroitinta voi katsella pitkäänkin odottaen seuraavaa piippausta. Joka kertoisi kuulleen oikein. Jos on useampia palovaroittimia, niin mistä se kuului.

Ostin palovaroittimen, jossa oli kymmenen vuoden paristo. Kolmen vuoden päästä alkoi kuulua lyhyitä piippauksia. Yöllä. Ei paristo kestänyt kymmentä vuotta.

Taloyhtiö asensi kaikkiin asuntoihin palovaroittimen viime vuonna. Annoin oman palovaroittimen olla paikallaan edelleen.

Tänä vuonna tammikuussa heräsin kello 2:40 yöllä, kun minun palovaroittimeni hälytti. Kuin olisi tulipalo. Pitäisikö lähteä ulos? Mitä ottaisin mukaan? Valokuva-albumejako?

Sain sen hiljenemään mopin varrella Hush-painikkeesta. Taloyhtiön palovaroitin ei hälyttänyt. Eikä vaatehuoneessani oleva. Eivätkä porraskäytävissä olevat. Ei mitään merkkiä savusta. Ei hajuakaan. Haistelin sähkölaitteita: jääkaappipakastimen, kello-radion ja akkujen takia läppärit, kamerat ja kännykät ym. Ei mitään. Ulkona ei näkynyt mitään epätavallista. Väärä hälytys.

Reijo Nurmela



Rödhamnissa. Juttu Merellisiä menoja sivulla 10. Kuva Pirjo Haapala



Stand up komediakurssi. Niilo Rauhanen ja yleisö. Juttu sivulla 6. Kuva Reijo Nurmela.